

PROPOSTA DIDACTICA EDUCACIÓ PRIMÀRIA

En aquesta segona part del dossier, formada per les activitats didàctiques, està plantejat perquè el vostre alumnat conegui de prop la realitat que viuen milions de nens i nenes que pateixen desnutrició perquè puguin informar en el seu entorn com ajudaran ells i elles a través de l'acció solidària.

L'enfocament metodològic consisteix en conèixer altres realitats, comunicar al seu entorn i actuar.

Més enllà dels objectius generals i específics, aquestes activitats i l'acció solidària ajudarà a desenvolupar les competències recollides a la LOMLOE.

OBJECTIUS:

Per poder portar a terme aquest enfocament, us presentem una serie de recursos audiovisuals, així com propostes pedagògiques que us permetran treballar amb l'alumnat en:

1. Conèixer la fam i la desnutrició
2. Entendre les xifres que fan d'aquesta causa un problema global
3. Posicionar al vostre alumnat com part de la solució davant del món.
4. Entendre el treball humanitari per prevenir i acabar amb la desnutrició.

A més d'entendre una causa humanitària, també podreu treballar amb el vostre alumnat a guanyar en consciència social:

- Promovent uns valors d'empatia, de justícia i de convivència.
- Promovent hàbits saludables i contra el malbaratament alimentari.
- Fomentar una cultura de pau i justícia social.

CONTINGUTS I PROPOSTA PEDAGÒGICA:

Les següents activitats estan separades segons l'etapa a la que vagi dirigida. **Podeu fer servir una hora o dues de classe**, reflexionant a través dels vídeos que hem preparat. Són vídeos que expliquen de manera didàctica i adaptada a una edat entre els 9 i els 16 anys què és la desnutrició i els tipus que existeixen, xifres al món de la mateixa, així com les persones que estan implicades a prevenir i curar la desnutrició. Per últim, us expliquem amb detall com, des de Save the Children, així com altres organitzacions de cooperació, treballem gràcies als vostres esforços. Finalment, comptareu amb un vídeo extra on joves activistes climàtics relacionen la gana amb els desastres naturals que assolen territoris com Somàlia, Kenya, entre d'altres.

D'altra banda, si voleu anar més enllà, podeu fer les activitats, visionar els vídeos i tancar amb l'acció solidària, tot formant part d'un projecte més ampli on s'impliqui tot el

professorat. Aquestes activitats es plantegen independents però complementàries, permetent a un grup de professors coordinar-se per fer-ne un **projecte educatiu**.

“CADENETES PER LA NUTRICIÓ INFANTIL” 6–9 anys. 45 min.

Objectius

- Treballar els Drets de la infància, en particular el dret a una alimentació sana i adequada.
- Generar processos de reflexió sobre la situació de milions d'infants que pateixen desnutrició infantil en països com Burkina Faso.
- Mobilitzar a la participació per ajudar a combatre la desnutrició infantil.

Competències

Comunicació lingüística, entenent les causes de la desnutrició i les seves conseqüències; prendre part activa per la defensa dels drets beneficia el desenvolupament de les competències socials i cíviques, que afavoreixen la convivència, la iniciativa, la responsabilitat i una actitud constructiva.

Metodologia

L'activitat treballa tècniques de qüestionament, contrast, descobriment, és a dir, conèixer, per passar a comunicar a través de la construcció d'iniciatives col·lectives simbòliques pels drets de tota la infància i, finalment, actuar realitzant l'activitat solidària.

Materials

- Model de cinta de perímetre en blanc per completar i acolorir (Vegeu l'Annex I)
- Bàscula i cinta mètrica
- Cartolines, folis, teles, diaris i revistes per retallar
- Pintures, retoladors, tisoires, pega i grapadora

Imprimir dos models de cinta per alumne i preparar tres cintes amb les mides reals de nens de Somalia:

- Athai, 2 anys, 6 kg, perímetre del braç: 10 cm
- Bibata, 4 anys, 12 kg, perímetre del braç: 12 cm
- Wadi, 5 anys, 17 kg, perímetre del braç: 14 cm

Desenvolupament de l'activitat

Introducció (10 min.)

El professor o professora comença fent algunes preguntes per introduir el tema: Mengem diverses vegades al dia?, quantes vegades?, qui creu que l'alimentació sana i equilibrada és molt important per créixer amb salut?, sabeu que hi ha infants que no tenen prou aliments per menjar?, us sona Níger o Somalia?, sabeu on és?

Aleshores s'explica que alguns països del continent africà són els més castigats de tot el món; on moltes nenes i nens pateixen desnutrició perquè no tenen una alimentació adequada. Expliquem que en països com aquest, per poder detectar si els nens tenen desnutrició, els pesen i els mesuren el perímetre del braç amb una cinta. Si fa menys d'11 cm és que l'infant pateix desnutrició severa i la seva vida està en perill. Aquesta cinta també té tres colors, que són els colors del semàfor. Els podem preguntar quins són i què signifiquen aquests colors en el semàfor. Tot seguit, els preguntem què pensen que significa en la cinta el color vermell i després expliquem que és la zona que indica risc. Ho provarem per aprendre'n més.

Conèixer i experimentar (15 min.)

Es reparteix una cinta a cada alumne i se'ls demana que la retallin i que coloreixin cada tram amb el color que s'indica a la cinta. Quan ho hagin fet, podran comprovar la mida del seu braç i anotar-la. També aniran passant per torns fins al lloc on hi hagi la bàscula per anotar el seu pes.

Dividim la classe en tres grups i repartim les mides del perímetre del braç de les nenes i nens de Burkina Faso. Cada grup tindrà una cinta diferent.

Demaneu a cada grup que posi en comú les seves mides i que les comparin amb la que els ha correspost de Burkina Faso. Els suggerim que comentin les dades i que diguin a què creuen que es deuen les diferències.

Units contra la desnutrició infantil (15 min.)

Mantenint els grups, es reparteix el material per a la següent part de l'activitat: cintes en blanc, revistes, cartolines, pintures, tisores, pega i grapadora. Lliurem a cada grup cintes en blanc i proposem que tothom escrigui un missatge o una idea de com es pot ajudar a combatre la desnutrició que pateixen els infants de països com Burkina Faso.

Els demanem que les uneixin i les enganxin formant una cadeneta. Per fer-la més llarga, els proposem que facin més anelles amb el material del qual disposa cada grup.

Finalment, unim les cadenetes de tots els grups i la posem a la classe. També es pot decidir un altre lloc per posar-la dins del centre, de manera que es pugui compartir amb tota la comunitat educativa.

Suggeriments per a l'activitat

Els dies previs a l'activitat podem convidar els alumnes perquè portin a classe diaris, revistes, retalls de tela, llaços i material reciclat per fer les tires decoratives de la cadeneta.

Segons l'edat dels alumnes, es pot intentar agilitzar el procés de mesura i pes.

La cadeneta realitzada en l'activitat es pot col·locar a la classe i utilitzar-la el dia de la Cursa de Kilòmetres de Solidaritat per indicar simbòlicament el recorregut o la sortida i la meta de la cursa. D'aquesta manera, donem visibilitat al treball fet a l'aula.

Avaluació

Quan s'acabi l'activitat es poden plantejar algunes preguntes per reflexionar en grup:

- Què heu descobert amb aquesta activitat??
- Què us ha sorprès?
- Què podem fer per canviar la situació que viuen els infants com els de Somalia, Níger o Afganistán?

“LA LOTERIA DE LA VIDA” 9–12 anys. 50 min.

Objectius

- Donar a conèixer l’existència de diferents realitats de la infància en el món.
- Facilitar la reflexió sobre qüestions vitals per al desenvolupament adequat dels infants.
- Promoure la participació per a la defensa de la igualtat de drets de la infància.

Competències

El coneixement i la contextualització faciliten la comprensió d'altres realitats, el respecte i el civisme, contribuint a desenvolupar la competència sobre consciència i expressions culturals. També la competència social i cívica en la mesura que l’escolta activa i la comunicació afavoreixen la reflexió i faciliten la convivència positiva.

Metodologia

Per a la part del conèixer, utilitzem dinàmiques de grup que treballen contextos situacionals, identitat de grup, escolta, acord, expressió i creativitat grupal. Amb tot allò vist a classe, podran comunicar per actuar, finalment.

Materials

- Targetes amb textos “La loteria de la vida” (Vegeu Annex II)
- Folis i bolígrafs
- Càmera o telèfon per gravar vídeo

Desenvolupament de l’activitat

Introducció (5 min.)

El professor o professora comença explicant que les realitats de la infància en el món són variades i diferents. Ningú no tria viure en un context o en un altre, en un país o en un altre, ser un nen o una nena. El lloc on viure, el sexe, l’ètnia, la família... és quelcom que ningú no tria quan neix, és una loteria. Expliquem que treballarem amb aquest concepte per posar-nos en el lloc d’altres persones.

La loteria de la vida (10 min)

Per això, demanem que s’imaginin que estan a punt de néixer i que la loteria de la vida els assignarà a cadascun el seu entorn i una situació en la qual els correspon néixer. Es

reparteix una targeta a cada participant en la dinàmica. Els textos reflecteixen set situacions que situen els participants en una realitat diferent en la loteria de la vida. Cada situació es repeteix segons el nombre d'alumnes. Cada participant haurà de llegir la targeta i buscar a la resta de companys que estiguin en la mateixa situació. Quan s'hagin agrupat, hauran de buscar un espai i situar-se a l'aula.

Compartint vivències (35 min)

Una persona de cada grup fa de portaveu i llegeix el context situacional en primera persona del plural a la resta de grups. Quan tots hagin compartit la seva situació, proposem als grups que escoltin les preguntes que els anirem plantejant i que responguin a través d'uns gestos en funció de si estan d'acord o no amb el que plantegen les preguntes. La resposta s'ha de donar individualment, posant-se en la situació del context que, segons la targeta, els ha tocat viure:

- Si hi estan totalment d'acord, aixequen els braços i mouen les dues mans
- Si hi estan mig d'acord, aixequen només un braç i mouen només una mà
- Si hi estan totalment en desacord, no aixequen els braços

Es plantegen les preguntes següents:

- Tens problemes per accedir a l'aigua en la vida que t'ha tocat?
- Escassegen els aliments saludables en la teva família?
- Són habituals els problemes de salut en el teu entorn familiar?
- Pots anar a l'escola amb normalitat?
- Creus que tens responsabilitats que no corresponen a un nen o nena de la teva edat?
- La vida que t'ha tocat en aquesta loteria s'assembla a la teva vida real?
- Creus que la teva situació és injusta i que ha de millorar?

Per acabar, es planteja una pregunta oberta al diàleg perquè cada grup anoti, expressi i reflexioni: Creus que es pot fer alguna cosa per millorar la situació dels infants en el món que tenen dificultats per tenir una alimentació adequada? Cada grup té 5 minuts per recollir idees i escriure-les en folis o cartolines. Els grups de treball posen en comú les seves propostes i podem dedicar un espai a l'aula per deixar-les exposades.

Una altra proposta és convidar a cada grup perquè, amb una càmera o amb el telèfon mòbil, gravin una peça

en la qual es convida la comunitat educativa a mobilitzar-se per combatre la desnutrició infantil. Aquest material audiovisual es pot compartir amb les altres classes, les mares i els pares per animar-los a participar en la Cursa Kilòmetres de Solidaritat.

Suggeriments per a l'activitat

L'activitat es pot adaptar a l'educació secundària. En els grups de menor edat, l'activitat es pot realitzar en dues sessions de treball.

El professor o la professora de l'aula es pot encarregar de gravar els vídeos. Els centres que vulguin poden compartir el material audiovisual amb Save the Children per difondre'l en les nostres xarxes socials enviant l'autorització d'ús de les imatges.

Avaluació

Quan s'acabi l'activitat es poden plantejar algunes preguntes per reflexionar en grup:

- Com us heu sentit en el context que us ha tocat?
- Ha estat fàcil prendre decisions en grup?

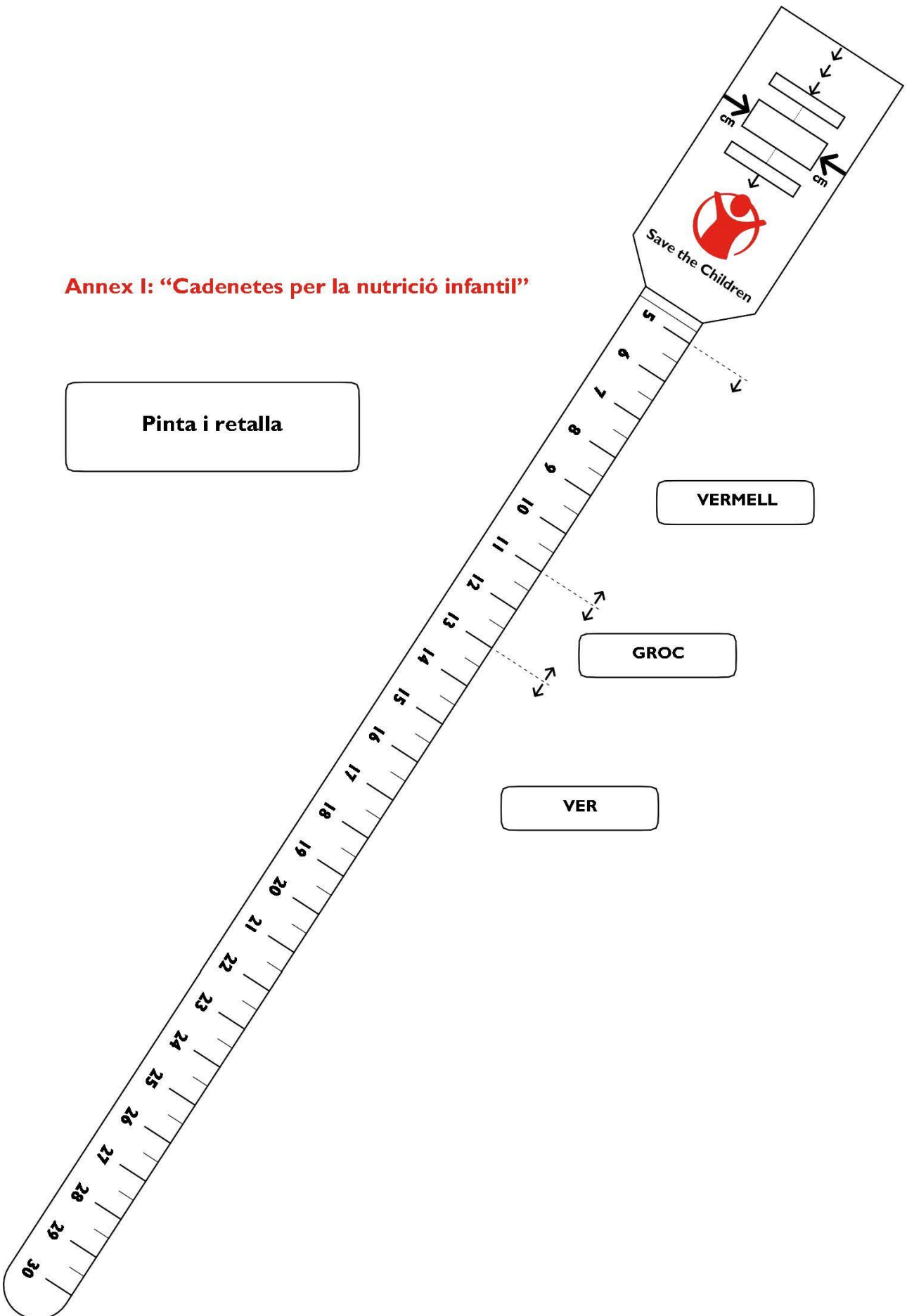
Annex I: "Cadenetes per la nutrició infantil"

Pinta i retalla

VERMELL

GROC

VER

Annex II: “La loteria de la vida”

“En el llogaret on vius no hi ha servei mèdic. L’anypassat dos dels teus set germans es van posar malalts, un amb diarrea i l’altre amb xarampió. Els van portar al centre de salut més proper, a 60 km, però el més petit no es va poder salvar, perquè estava molt deshidratat.”

“A la casa on vius amb la teva família no hi ha aigua potable per beure, cada matí et toca recórrer 5 km per poder portar-la fins a casa i utilitzar-la per beure, cuinar i netejar-vos.”

“Tens 10 anys i la teva germana en té quatre més que tu. Cada matí, quan us aixequiu per anar a l’escola, preneu un esmorzar sa amb llet, fruita i brioixeria casolana. Els més grans insisteixen que és molt important que estigueu ben alimentades per al vostre creixement i per aguantar bé les classes. Cada matí aneu a l’escola, dineu al menjador i a les cinc de la tarda comenceu les activitats extraescolars i feu els deures. Els vostres pares fan torns per recollir-vos a l’escola cada dia.”

“De dilluns a divendres passa pel teu poble un autobús i porta a totes les nenes i nens a l’escola, que està a 6 km. Avui ha vingut a classe una doctora nutricionista a explicar la importància d’una dieta sana i equilibrada. Ha dit que hem de tenir molta cura amb els greixos, les lliminadures i les begudes ensucrades que consumim. Diu que hem de tenir molt present prendre aigua per hidratar-nos bé i tenir una dieta variada d’aliments saludables.”

“Aquest any hi ha hagut una gran sequera i s’haperdut la collita que va plantar amb els teus pares i els teus cinc germans. La majoria de dies no hi ha prou aliments per a tota la família. L’infermer que passa pel llogaret ha dit que la manca d’aliments i d’aigua està afectant molt el creixement dels teus germans i el teu.”

“Ets la filla gran d’una família de cinc germans. Des que eres molt petita tens cura dels teus germans petits i amb prou feines has pogut anar a l’escola, tot i que t’agradaria molt aprendre a llegir i escriure.”

“Ahir va néixer un altre germà, en la teva família ja sou cinc germans barons. La teva mare està molt feble, el metge li ha dit que és molt important que begui aigua en bones condicions i que estigui ben alimentada per poder alletar el nou bebè. Estàs preocupat perquè no hi ha aliments i la teva mare no té forces per tenir cura de vosaltres.”